

Петренко А. О.

(ф-т економіки та управління, магістрант)

СУЧАСНІ МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Актуальність. На сьогоднішній день оцінка фінансово-економічного стану підприємства є досить актуальною для будь-якого суб'єкта господарської діяльності в Україні. Адже, в умовах ринкових відносин зростає самостійність підприємств, їх економічна і правова відповідальність.

Кожне підприємство самостійно відповідає за свою роботу та ухвалює рішення щодо подальшого розвитку. Як наслідок, виживає той, хто найкраще використовує наявні ресурси з метою отримання максимальної суми прибутку за результатами здійснення господарської діяльності. При цьому різко зростає значення аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Постановка проблеми. Важливу роль у забезпеченні ефективних форм господарювання на вітчизняних підприємствах відіграє аналіз фінансового-економічного стану підприємств, який відповідає за відбір, оцінку та інтерпретацію фінансових, економічних та інших даних, що впливають на процес прийняття інвестиційних та фінансових рішень.

Поряд із традиційними методиками, які переважно ґрунтуються на фінансових показниках самого підприємства, з'являються нові ринкові концепції, які оперують сучасними поняттями, прийомами, методами й моделями фінансово-економічного аналізу стану суб'єктів господарювання. До таких методів відносяться: стратегічний due diligence [1], діагностичний бенчмаркінг [2], нечіткочисельний метод [4] та метод економічних нормалей [3].

Метою моєї роботи є висвітлення сучасних методів оцінювання фінансово-економічного стану підприємства, їх теоретичних та практичних аспектів.

Результати дослідження. Аналіз фінансово-економічного стану є важливим складником ефективного управління формуванням, розміщенням і використанням ресурсів підприємства. Фінансовий стан визначається величиною, складом і структурою активів, власного капіталу і зобов'язань, певні співвідношення яких зумовлюють фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність суб'єктів господарювання.

Огляд науково-практичної літератури [1—7] виявив різні методологічні підходи до оцінки фінансово-економічного стану підприємства. Так, традиційно виділяють два принципово різних підходи до оцінювання діяльності підприємства. *За першого підходу* оцінюють діяльність підприємства на основі одного синтетичного показника, максимізація або мінімізація якого забезпечить прийняття оптимального рішення. В якості таких показників пропонуємо використовувати: обсяги продажу, прибуток, собівартість продукції та інші. Однак використання цих показників має низку вад, зумовлених впливом на них чинників ринково-кон'юнктурного характеру.

Другий підхід до оцінювання результатів роботи підприємств ґрунтується на системі показників, які всебічно відображають стан і розвиток діяльності суб'єкта господарювання [7, С. 111]. До таких показників належать: показники майнового стану, ліквідності, платоспроможності, ділової активності, рентабельності тощо.

При здійсненні стратегічного управління підприємствами для мінімізації економічних ризиків і прийняття доцільних управлінських рішень використовуються *методи сучасної діагностики фінансово-економічного стану* суб'єктів господарської діяльності. До таких методів відносяться: стратегічний дью-ділідженс (due diligence), діагностичний бенчмаркінг (benchmarking), нечітко-множинний метод та метод економічних нормалей.

Переваги застосування цих сучасних методів діагностики полягають у можливості взаємного доповнення окремих притаманних бізнесу якісних характеристик внутрішнього і зовнішнього оточення підприємства та розрахунків кількісних показових критеріїв підприємницької діяльності.

Due diligence (дью ділідженс) — це процедура всебічного аналізу й перевірки правових, податкових, фінансових та інших аспектів діяльності компанії, яка використовується для прийняття рішень щодо здійснення консультивання, докорінних перетворень підприємств, проведення операцій типу Mergers & Acquisitions (злиття та поглинання) і винесення рішень про допуск цінних паперів до котирування на біржі. *Стратегічний дью-ділідженс враховує такі етапи:* фінансовий (акцент на оцінці вартості підприємства); операційний (організаційна структура, якість менеджменту тощо); комерційний (аналіз ринкових і технологічних факторів діяльності, галузевий аналіз); податковий; правовий (ризики відповідальності, інші юридичні аспекти); навколишнього середовища (екологічні проблеми, штрафи тощо); політичний [1; 6].

Діагностичний бенчмаркінг, головним чином, передбачає вивчення схожих і однакових бізнес-процесів на прикладі інших успішних підприємств для проведення їх порівняння зі своєю діяльністю, а також виявлення слабких місць, визначення факторів успіху за параметрами: репутація підприємства, технології виробництва, якість товарів, ціна продукції, нові продукти, канали збуту товарів, віддаленість від джерел сировини. *Діагностичний бенчмаркінг здійснюється відповідно до таких етапів*: визначення функціональних сфер діагностики фірми; відбір факторів, змінних діагностики; визначення лідерів галузі за відібраними факторами; оцінка значень показників їх діяльності; порівняння показників з власними даними; розробка програм щодо покращення діяльності [2].

На підрунті розробок О. О. Недосєкіна [5] щодо використання *нечітко-множинного методу діагностики* стану підприємства та оцінки рівня ризику його банкрутства, можливим стає навіть такий аспект діагностики як встановлення рівня ризику виникнення банкрутства. *Метод економічних нормалей* зазвичай практично реалізується завдяки використанню «золотого правила економіки» і «золотого правила бізнесу» [3], а також інших економічних нормалей, які враховують зміни собівартості продукції, темпи зростання продуктивності праці, інше. Логічним є застосування у моделях також нефінансових показників, що відображають соціальні, екологічні результати діяльності та призводять до певних економічних наслідків. Врахування їхньої порівняльної динаміки є необхідним для продовження ланцюга послідовних співвідношень економічних нормалей.

Українські компанії повільно, але все ж таки впроваджують сучасні методи діагностики фінансово-економічного стану підприємств, особливо методи дью-ділідженсу та діагностичного бенчмаркінгу. До компаній, які пропонують повний спектр послуг в цій сфері, належать: S&V Development, Desonn Partners, DFK international correspondent та ін.. За оцінками експертів, процедура due diligence через 5 років стане такою ж популярною, як і в країнах ЄС.

Література

1. Hindle T. Pocket finance / Tim Hindle. — London: Profile Books Ltd, 2002. — p. 76—77.
2. Sercovich F. Policy benchmarking in the developing countries and the economies in transition: principles and practice: [report] / F. Sercovich. — UNIDO, January, 2003. — P. 372—391.

3. Булгакова Л. Н. Операционный левверидж. Золотое правило экономики. Теория и практика / Л. Н. Булгакова // Финансовый менеджмент. — 2001. — № 4 [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.finman.ru/articles>.

4. Лук'янова В. В. Діагностика ризику діяльності підприємства: [монографія] / В. В. Лук'янова. — Хмельницький: ПП Ковальський В. В., 2007. — с. 190—202.

5. Недосекин А.О. Методологические основы моделирования финансовой деятельности с использованием нечетко-множественных описаний: дисс. ... д-а эконом. наук: 08.00.13 / А. О. Недосекин. — СПб, 2003. — с. 58—104.

6. Сілічева Н. Є. Сутність Due Diligence (Дью Ділідженс) і можливі перспективи розвитку в Україні / Н. Є. Сілічева // Економічний простір. — 2011. — № 45. — С. 288—291.

7. Хотомлянський О. Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства / О. Л. Хотомлянський, П. А. Знахуренко // Фінанси України. — 2007. — № 1 — С. 111.

Пилипенко В. О.

(кредитно-економічний факультет, III курс)

СУЧАСНІ СХЕМИ ШАХРАЙСТВА НА ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИНКАХ УКРАЇНИ ТА РОСІЇ

Вплив фінансових злочинів, спрямованих на незаконне вилучення та використання на користь злочинця чи інших осіб цінних паперів, незважаючи на стабільне зростання загального числа цих посягань на економіку країни, до теперішнього часу не ставали об'єктом детального вивчення. Практично відсутні серйозні монографічні дослідження, присвячені аналізу шахрайства на ринках цінних паперів Росії.

У минулому році російський фондовий ринок виріс на 130 %; цього року зростання продовжиться, але буде незначним. Експерти вважають, що зростання буде обумовлене інвестиціями і зовнішнім попитом (прогноз по притоку капіталу — \$ 20 млрд), що прогнозують в «Альфа-банку». При чому фінансисти стверджують, що обсяг іноземних інвестицій в їх складі буде дуже значним. Не дивлячись на це, на фондовому ринку РФ існує маса проблем. В першу чергу проблемою є те, що багато учасників фондової біржі не до кінця розуміють можливостей укладання